

Oikeustapauskokoelma

Asia C-575/18 P

**Tšekin tasavalta
vastaan
Euroopan komissio**

Unionin tuomioistuimen tuomio (suuri jaosto) 9.7.2020

Muutoksenhaku – Euroopan unionin omat varat – Jäsenvaltioiden taloudellinen vastuu – Omien varojen käytettäväksi asettamisesta vapauttamista koskeva hakemus – Kumoamiskanne – Tutkittavaksi ottaminen – Euroopan komission kirje – Kannekelpoisen toimen käsite – Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artikla – Tehokas oikeussuoja – Kanne, joka perustuu unionin saamaan perusteettomaan etuun

1. *Kumoamiskanne – Kannekelpoiset toimet – Käsite – Toimet, joilla on sitovia oikeusvaikutuksia – Komission kirje, jossa jäsenvaltiota epävirallisesti kehoitettiin asettamaan perinteisiä omia varoja unionin talousarvion käyttöön, ei kuulu tällaisiin toimiin (SEUT 263 artikla; neuvoston asetus N:o 1150/2000; neuvoston päätös 2007/436)*

(ks. 46–48 kohta)

2. *Kumoamiskanne – Kannekelpoiset toimet – Käsite – Toimet, joilla on sitovia oikeusvaikutuksia – Ei mahdollisuutta poiketa tästä edellytyksestä vetoamalla tehokasta oikeussuojaa koskevaan oikeuteen (SEUT 263 artiklan neljäs kohta; Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artikla)*

(ks. 52 ja 53 kohta)

3. *Kumoamiskanne – Kannekelpoiset toimet – Toimet, joilla on sitovia oikeusvaikutuksia – Komission kirje, jossa jäsenvaltiota epävirallisesti kehoitettiin asettamaan perinteisiä omia varoja unionin talousarvion käyttöön – Sillä, että kyseisessä kirjeessä asetetaan unionin omien varojen käyttöön asettamiselle määräaika viivästyskorkojen maksuvelvollisuuden uhalla, ei ole oikeusvaikutuksia (SEUT 263 artikla; neuvoston asetuksen N:o 1150/2000 9 artiklan 1 kohta ja 11 artikla)*

(ks. 54 kohta)

4. *Kumoamiskanne – Kanne komission kirjeestä, jossa jäsenvaltiota epävirallisesti kehoitettiin asettamaan perinteisiä omia varoja unionin talousarvion käyttöön – Sen valvominen, onko*

jäsenvaltion velvollisuus asettaa käytettäväksi kyseiset varat perusteltu – Unionin omien varojen järjestelmän sivuuttamista ei voida sallia
(SEUT 263 artikla; neuvoston asetus N:o 1150/2000; neuvoston päätökset 2000/597 ja 2007/436)

(ks. 55–64 kohta)

5. *Euroopan unionin omat varat – Toteaminen ja käyttöön asettaminen jäsenvaltioiden toimesta – Käyttöön asettaminen siihen liittyvin varaumin – Vilpittömän yhteistyön periaate – Komission velvollisuus aloittaa kyseisen jäsenvaltion kanssa rakentava vuoropuhelu – Komissiolla ei ole velvollisuutta nostaa jäsenyysselvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevaa kannetta*
(SEU 4 artiklan 3 kohta; SEUT 258 artikla; neuvoston asetus N:o 1150/2000)

(ks. 68, 73–75 ja 77–80 kohta)

6. *Euroopan unionin omat varat – Toteaminen ja käyttöön asettaminen jäsenvaltioiden toimesta – Käyttöön asettaminen siihen liittyvin varaumin – Unionin saamaan perusteettomaan etuun perustuva kanne – Tehokasta oikeussuojaa koskevan oikeuden kunnioittaminen*
(SEUT 268 ja SEUT 340 artikla; Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artikla)

(ks. 81–83 kohta)

Tiivistelmä

Euroopan petostentorjuntavirasto (OLAF) antoi 30.5.2008 kertomuksen Laosista peräisin olevien syytinkivellisten taskusyöttimien tuonnin osalta tehtyjä tarkastuksia koskevasta tutkimuksesta. Kyseisen kertomuksen mukaan, joka kohdistui muun muassa 28 tapaukseen, joissa tavaroita oli tuotu Tšekkiin, jäsenvaltioiden oli toteutettava kyseisiä tuojia koskevia tutkimuksia ja aloitettava veronoikaisumenettely. Tšekin viranomaiset ryhtyivät toimenpiteisiin veronoikaisujen tekemiseksi ja verojen kantamiseksi mutta ilmoittivat, että osassa näitä tapauksia unionin omien varojen periminen ei ollut mahdollista. Euroopan komissio ilmoitti näille viranomaisille 20.1.2015 päivätyllä kirjeellä, ettei Tšekin tasavaltaa voida vapauttaa velvollisuudestaan asettaa unionin omat varat käyttöön asetuksen N:o 1150/2000¹ nojalla, ja kehotti niitä maksamaan kyseisen määrän ja täsmensi, että maksun viivästyminen johtaisi viivästyskorkeiden maksuvelvollisuuteen.

Tšekin tasavalta oli eri mieltä komission tässä kirjeessä esittämästä kannasta ja nosti unionin yleisessä tuomioistuimessa kanteen, jossa vaadittiin kumoamaan komission päätös, jonka väitettiin sisältyvän mainittuun kirjeeseen. Unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi komission esittämän oikeudenkäyntiväitteen ja jätti sen vuoksi määräyksellään² kanteen tutkimatta. Se nimittäin katsoi, että kanne kohdistui toimeen, joka ei voi olla kumoamiskanteen kohteena, koska sillä ei ollut sitovia oikeusvaikutuksia. Tšekin tasavalta haki muutosta unionin tuomioistuimessa

¹ Yhteisöjen omista varoista tehdyn päätöksen 94/728/EY, Euratom soveltamisesta 22.5.2000 annettu neuvoston asetus (EY, Euratom) N:o 1150/2000 (EYVL 2000, L 130, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 16.11.2004 annetulla neuvoston asetuksella (EY, Euratom) N:o 2028/2004 (EUVL 2004, L 352, s. 1) ja 26.1.2009 annetulla neuvoston asetuksella (EY, Euratom) N:o 105/2009 (EUVL 2009, L 36, s. 1). Ks. mm. kyseisen asetuksen 17 artiklan 2 kohta.

² Unionin yleisen tuomioistuimen määräys 28.6.2018, Tšekki v. komissio (T-147/15, ei julkaistu, EU:T:2018:395).

vedoten lähinnä siihen, että se jäi kumoamiskanteensa tutkimatta jättämisen vuoksi ilman oikeussuojaa, koska sillä ei ollut käytettävissään mitään oikeussuojakeinoja, jonka avulla se olisi voinut tehokkaasti saattaa komission kannan tuomioistuimen tutkittavaksi.

Unionin tuomioistuimen suuri jaosto otti 9.7.2020 antamassaan tuomiossa kantaa siihen, millä edellytyksillä jäsenvaltioilla on oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan silloin, kun niiden unionin oikeuteen perustuvan taloudellisen vastuun laajuus unionin omien varojen alalla on riidanalainen.

Unionin tuomioistuin totesi ensinnäkin, että unionin oikeuden nykytilassa unionin omien varojen perimistä, toteamista ja tilille tulouttamista koskevat velvollisuudet kohdistuvat suoraan jäsenvaltioihin. Komissiolla ei siten ole toimivaltaa tehdä päätöstä, jolla se voisi velvoittaa jäsenvaltiot toteamaan ja asettamaan sen käytettäväksi unionin omiin varoihin kuuluvia rahamääriä. Unionin tuomioistuin päätteli tästä, että mahdollisuus nostaa kumoamiskanne riidanalaisen kirjeen kaltaisesta kirjeestä sen valvomiseksi, onko kyseisen jäsenvaltion velvollisuus asettaa kyseinen rahamäärä komission käyttöön perusteltu, merkitsisi unionin omien varojen järjestelmän sivuuttamista, sellaisena kuin siitä säädetään unionin oikeussäännöissä. Unionin tuomioistuimen tehtävänä ei kuitenkaan ole muuttaa unionin lainsäätäjän tältä osin tekemää valintaa.

Unionin tuomioistuin katsoi sitten, että komission mahdollisuus saattaa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevalla kanteella unionin tuomioistuimen arvioitavaksi komission ja jäsenvaltion välinen erimielisyys jäsenvaltion velvollisuudesta asettaa tietty määrä unionin omia varoja komission käyttöön kuuluu omia varoja koskevaan järjestelmään, sellaisena kuin se on nykyisessä muodossaan unionin oikeudessa. Se lisäsi, että kun jäsenvaltio asettaa unionin omiin varoihin kuuluvan rahamäärän käytettäväksi mutta esittää tätä koskevaan velvollisuuteensa liittyviä varauksia, komission on vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti aloitettava rakentava vuoropuhelu asianomaisen jäsenvaltion kanssa kyseisen jäsenvaltion velvoitteiden määrittämiseksi. Jos vuoropuhelu epäonnistuu, komissio voi nostaa kyseistä jäsenvaltiota vastaan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen. Se, että unionin omien varojen käyttöön asettamiseen on liitetty varauksia, oikeuttaa nimittäin jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen toteamisen siinä tapauksessa, että asianomainen jäsenvaltio oli tosiasiallisesti velvollinen asettamaan kyseiset varat käyttöön.

Unionin tuomioistuimen mukaan tästä seuraa kuitenkin, että komissiolla olevan harkintavallan vuoksi jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva kanteen olemassaolo menettelynä ei anna kyseiselle jäsenvaltiolle mitään takeita siitä, että tuomioistuin ratkaisee sen ja kyseisen toimielimen välisen erimielisyyden, joka koskee unionin omien varojen käyttöön asettamista. Unionin tuomioistuin totesi kuitenkin lisäksi, että kun jäsenvaltio on asettanut komission käyttöön unionin omiin varoihin kuuluvan rahamäärän ja esittänyt varauksia komission kannan oikeellisuudesta ja kun kyseisen jäsenvaltion ja komission välistä erimielisyyttä ei ole saatu ratkaistuksi vuoropuhelumenettelyn avulla, mainittu jäsenvaltio voi vaatia korvausta siitä, että unioni on saanut perusteetonta etua, ja tarvittaessa nostaa unionin yleisessä tuomioistuimessa tätä koskevan kanteen.

Tältä osin unionin tuomioistuin muistutti, että SEUT 268 artiklan ja SEUT 340 artiklan toisen kohdan nojalla nostetussa kanteessa, joka perustuu unionin saamaan perusteettomaan etuun, edellytetään näyttöä siitä, että vastaaja on saanut edun ilman pätevää oikeudellista perustetta, sekä näyttöä siitä, että kantaja on kärsinyt kyseisen edun saantiin liittyvän menetyksen. Tällaisen kanteen tutkimisen yhteydessä unionin yleisen tuomioistuimen olisi siten arvioitava muun muassa, perustuvatko kantajana olevan jäsenvaltion kärsimä menetys, joka vastaa tämän

jäsenvaltion riitauttamaa unionin omien varojen määrän asettamista komission käyttöön, ja tämän toimielimen saama vastaava etu velvollisuuksiin, joita mainitulla jäsenvaltiolla on unionin omien varojen alalla unionin oikeuden nojalla, vai ovatko ne päinvastoin vailla tällaista perustetta. Unionin tuomioistuin katsoi siten, että jäsenvaltio ei jää ilman tehokasta oikeussuojaa, jos se on komission kanssa eri mieltä unionin omia varoja koskevista velvollisuuksistaan, ja hylkäsi valituksen kokonaisuudessaan.